

Om Gottfried Wilhelm Leibniz; Grundlaget for økonomi er, hvilket menneskesyn, du har!

Jason Ross fra LPAC Videnskabsteam om Leibniz.
(fra Fredags-webcast 15. januar 2016:
<https://larouchepac.com/20160115/friday-webcast-january-15-2016>)

Matthew Ogden: Som vi flere gange har sagt her i aften, så, med hensyn til at redde civilisationen, så findes der noget, der hedder »at komme for sent«. Tidligere på aftenen var hr. LaRouche meget udtrykkelig omkring det faktum, at vi ikke blot taler om praktiske »vi fikser det«-tiltag, som vil gøre det muligt for os at redde civilisationen, men at det, der er behov for, er et radikalt skifte i de mest aksiomatisk fundamentale principper, på hvilke det menneskelige samfunds adfærd i dag er baseret. Dette er noget, som Helga Zepp-LaRouche måske bedst har udtrykt som et nyt paradigme for menneskeheden. Det er det, som Kinas præsident Xi Jinping har kaldt en win-win-strategi, på hvilken hele ideen om den Nye Silkevej er baseret. Og det er ligeledes det samme, som dr. Martin Luther King stillede krav om i denne tale, jeg tidligere har henvist til, i Riverside Church, da han sagde, det valg, civilisationen i dag konfronteres med, er valget mellem ikkevoldelig sam-eksistens modsat voldelig samudslettelse.

Det, som hr. LaRouche fastslog under vores diskussion [tidligere på aftenen], er, at der ikke er nogen 'praktisk' måde, hvorpå civilisationen i dag kan reddes. At det, der behøves, er intet mindre end en komplet Renæssance af globale proportioner. Og dette er ikke noget, der kan opnås ved hjælp af en eller anden form for billig efterligning af noget, der er gået forud, men snarere gennem anvendelsen af det, hr. LaRouche kalder Renæssanceprincippet. I bogstavelig forstand en genfødsel af civilisationen, eller måske bedre; fødslen af en ny civilisation. Menneskeheden må genskabe sig selv, sagde hr. LaRouche, og må gå videre end noget, den hidtil har



Gottfried Wilhelm Leibniz, 1646-1716.

opnået. Med disse ord vil jeg gerne invitere Jason Ross til at komme til podiet til aftenens sidste fremlæggelse.

Jason Ross: Tak. Aftenens specifikke tilgang til dette vil blive gennem personligheden Gottfried Leibniz. Under diskussioner i dag og i ugens løb understregede hr. LaRouche, at for at forså, hvad det er, der må gøres, kræver det, at vi holder os for øje, at der har været en forfærdelig degeneration siden 1900; dette i en grad, hvor folks evne til at tænke, til at forstå, hvad det vil sige at være et

menneske, at danne sig begreb om relationer til andre mennesker, er blevet fjernet i en sådan grad, at de begreber, der kræves for at bygge en produktiv fremtid, til tider synes at være næsten umulige eller utænkelige. Og dette må omstødes. Disse skift, der fandt sted omkring år 1900 – såsom det, Bertrand Russell gjorde med sit angreb på videnskab; som den klassiske musiks død efter Johannes Brahms' død; dette er ting, der må omstødes. Med størrelsesordenen af den krise, vi i dag konfronteres med, og størrelsesordenen af de beslutninger, man må nå frem til i den meget nære fremtid, har vi i dag muligheden for at tildele denne oligarkiske Zeus-tradition et tordnende slag, og i stedet få en Prometheus-fremtid. Dette repræsenterede Gottfried Leibniz i allerhøjeste grad.

Gottfried Wilhelm Leibniz levede fra 1646 til 1716; han identificeres af hr. Larouche i sine økonomiske lærebøger som grundlæggeren af økonomisk videnskab. Lad os gå lidt tilbage i tiden for at forstå, hvad økonomisk videnskab er; hvad er videnskaben om mennesket som helhed? Denne historiske periode, der dækker Leibniz' liv fra 1646 til 1716, overlapper en meget vigtig periode i vores egen historie her i De forenede Stater. Perioden fra puritanernes grundlæggelse af Boston og John Winthrops ankomst i 1630 og så frem til Den amerikanske Revolution er blank for de fleste mennesker. I ved sandsynligvis ikke, hvad det vil sige at være amerikaner i denne sammenhæng; forbindelsen fra denne tidligere periode og de ideer, der udgjorde retningslinjerne for vores succesfulde Revolution. Og heller ikke, hvor de ideer, den filosofi, der førte frem til denne grundlæggelse og hvilken vej, vi burde følge, kom fra.

Hvem var da Leibniz? Han var en ægte, universel Prometheus-tænkter; han var videnskabsmand, han var statsmand, han var filosof, økonom, ingeniør, historiker og teolog. Og han skabte dramatiske gennembrud, opnåede dramatiske præstationer inden for alle disse felter i en grad, hvor en almindelig person ville have været forbløffet over at have præsteret, hvad han præsterede, inden for blot et enkelt af disse felter; han gjorde det i dem alle. Han gik til angreb mod de førende aktivister, der promoverede oligarki på hans tid; han gik til angreb mod Descartes og Newton, som de videnskabelige vittigheder, de var; han gik til angreb mod John Lockes onde filosofi, hvor han direkte konfronterede disse personer gennem breve eller gennem personlige skrifter for at kæmpe for menneskets værdighed. Han kæmpede for at forhindre religiøse konflikter. Han blev født i 1646; dette var ved afslutningen af trediveårskrigen, der hærgede Europa fra 1618 og frem til Den Westfalske Fred i 1648. Igennem hele sit liv arbejdede han, inklusive med pavelige udsendinge og den hellige, romerske kejser, for at nå frem til en forsoning mellem lutheranere og katolikker i Europa, for at forhindre udbruddet af denne form for krig. Som en del af hans generelle liv, så tog han til London; han var medlem af Videnskabsakademiet der, samt af Videnskabsakademiet i Frankrig. Han grundlagde Det Videnskabelige Selskab i Berlin og var dets præsident; han mødte Tsar Peter den Store af Rusland flere gange og var medvirkende til grundlæggelsen af det Russiske Videnskabsakademi. Han mødtes med flere Hellige Romerske

Kejsere med henblik på skabelse af videnskabeligt arbejde i Wien, og for endnu flere udviklinger, som jeg vil komme ind på. Han var meget tæt på at blive medlem af den britiske Dronnings (Anne) regering; det kommer vi også ind på.

Men i alt sit arbejde kæmpede Leibniz imod middel-mådighed, han kæmpede mod lediggang, han kæmpede mod tilbageståenhed, han kæmpede mod ondskab. Og han gjorde det med det mål for øje at udvikle videnskab, at udvikle nationer og samfund, i hvilke den højeste form for retfærdighed i et sådant samfund var udvikling til fordel for det almene vel, fremgang inden for videnskab til gavn for hele menneskeracen; og i hvilke lykke blev nationens højeste mål. Det var formålet med samfundet. Og at dette fandt sted i den bedst mulige af alle verdener; dette var hans anskuelse.

Jeg må sige ligeud, at der er så meget at sige, så dette bliver en introduktion; der kommer mere om dette i vore New Paradigme Shows om onsdagen. For blot at give jer en fornemmelse af hans tankegang vil jeg gerne læse et par citater direkte af Leibniz for at introducere ham for jer; eller for at gøre jer bekendt med ham igen, hvis det er noget tid siden. Dette er citater fra en artikel, han skrev i 1714 med titlen »Principper om Natur og Nåde baseret på Fornuft«. Jeg vil sige, at det, man bør holde sig for øje med disse citater, er hans syn på det menneskelige intellekt eller sind; og forholdet mellem vore individuelle sind, Gud og naturen; og også, hvad dette betyder for videnskab. Lad os tænke i disse baner. Leibniz skriver: »Der er en indbyrdes forbindelse blandt dyrs opfattelses-evne, der i nogen grad ligner fornuft. Men denne forbindelse er kun grundet på hukommelse om kendsgerninger eller hændelser; og slet ikke på viden om årsager. Det er derfor, hunden løber væk fra den kæp, med hvilken den er blevet slået; for dens hukommelse genfremkalder for den, den smerte, som kæppen forvoldte den. Og mennesker, i det omfang, de er empiriske, dvs. for tre fjerdedele af deres handlingers vedkommende, handler blot som dyr. For eksempel forventer vi, at dagen vil gry i morgen, for således har vi altid oplevet det; kun en astronom forudser dette ved fornuft.« Han siger, »Praktisering af fornuft er afhængig af nødvendige eller evige sandheder, der frembringer en ubestridelig forbindelse mellem ideer og ufejlbarlige konsekvenser. Menneskets sjæl, fornuftige dyr, er i stand til at udføre reflekterende handlinger; i stand til at overveje det, der kaldes 'Jeg', substans, sjæl og intellekt. Det er dette, der gør os i stand til videnskab, eller kundskab, der kan demonstreres. Det vil sige, at, udelukkende ud fra erfaring, ud fra det, man kan opfatte i verden omkring én, kan man ikke udlede de principper, der forårsager, at tingene bliver, som de gør. Der fremkommer ingen vished ud fra erfaringsoplevelse, eller fra eksperimenter på denne vis. Man ved, at noget altid er fremstået.«

Så det, Leibniz siger, er, at man må bruge intellektet til at skabe og opstille en hypotese om en årsag til, at tingene blev, som de blev. Nødvendigheden af, at tingene opstår, som de gør, kommer ikke fra begivenheder, fra opfattelses-evne, fra erfaringer, sådan, som John Locke eller Thomas Hobbes ville sige; men den kommer fra

intellektet, der af sig selv skaber de ideer, der opstilles som hypoteser, for at styre, hvordan verden fungerer. Han fremlægger en skelnen mellem to former for tænkning i denne henseende. Han siger: »Hidtil har vi kun talt som simple fysikere; nu må vi hæve os op til metafysikken ved at gøre brug af det store princip, der almindeligvis er lidet anvendt, nemlig, at intet finder sted uden tilstrækkelig årsag. Det vil sige, at der ikke finder noget sted uden, at det er muligt for en person, der ved tilstrækkeligt, at give en fornuftsbegrundet, tilstrækkelig grund, der bestemmer, at det er sådan, og ikke anderledes. Idet vi antager dette princip, vil det første spørgsmål, vi har ret til at stille, være, 'Hvorfor er noget snarere end intet?' For intet er bestemt lettere end noget; desuden, at vi antager, at ting må eksistere. Vi må også være i stand til at angive en grund til, at de må eksistere på denne måde, og ikke en anden.«

»Dette er det berømte spørgsmål fra Kepler: hvorfor er det således, og ikke anderledes? En begivenhedsrække fra fortiden, der førte til nutiden, forklarer ikke, hvorfor det er således, og ikke anderledes. De faktiske årsager i hvert øjeblik, der fører til det næste, kan ikke forklare, hvorfor naturen er, som den er, i stedet for på en anden måde?« Det er også en forfærdelig måde at anskue historie på. Leibniz skriver, at »Det følger af Guds allerhøjeste fuldkommenhed, at han valgte den bedst mulige plan for frembringelse af universet; en plan, hvori der findes den største variation sammen med den største orden. Den mest omhyggelige anvendelse af et jordstykke, et sted og en tid; den største virkning frembragt ved de enkleste midler; den mest mulige magt, viden, lykke og godhed i de skabte ting, som universet kunne muliggøre. For eftersom alle de mulige ting har krav på eksistens i Guds forståelse, i proportion til deres fuldkommenhed, så må resultatet af alle disse krav blive den mest perfekte, faktiske verden mulig. Og uden dette ville det ikke være muligt at give en grund til, hvorfor tingene er blevet således, snarere end anderledes.«

Andetsteds beskæftiger han sig med den disput, folk har, om, hvorvidt ting er gode, fordi Gud siger det, eller skabte dem, eller om Gud gør ting, fordi de er gode. Og han siger, at, i modsætning til folks ideer om adel og vilkårlig regering blot for at have magt, så ville det være uværdigt og udtryk for manglende visdom at antage, at Gud skulle gøre noget som helst uden at have en god grund til at gøre det; i realiteten, uden den bedste grund til at gøre det.

Leibniz fremførte, at den verden, vi lever i, er den bedste af alle mulige verdener. På overfladen ville man måske sige, hør, dette er latterligt. Vi har fattigdom, vi befinder os på randen af atomkrig; hvordan er det muligt, at dette kunne være den bedste af alle mulige verdener, med alle disse dårlige ting, der sker i verden? Men selvfølgelig, hvis man har en fri vilje, så må muligheden for at begå fejltagelser og ødelægge ting massivt, være til stede. Og i en fremragende verden vil en menneskehed, der ikke handler på en måde, der er god, en måde, der reflekterer viden og kærlighed, nødvendigvis ende i vanskeligheder. Det giver mening; det er godt, at forkerte handlinger ikke giver gode resultater.

Han forstår også, at på dette punkt fra tidligere, fra fysikken, om, hvorfor ting er på denne måde i stedet for på en anden måde, må besvares – han anvender dette i det, han gør. Lad mig give et par eksempler på de gennembrud, han skabte. Dette er tidligt i hans liv, da han var mellem 26 og 30, fra 1671 til 1676, hvor han var i Paris, der dengang var det absolutte centrum for europæisk lærdom. Mens han var der, havde han mulighed for at arbejde sammen med Christian Huyghens, den store, hollandske tænker, der havde udført arbejde med astronomi og lys og fysik, matematik – Leibniz fik mulighed for at arbejde med ham. Han udviklede sin calculus. Han tog til London. Han udviklede fysiske kalkulemaskiner – regnemaskiner – for at lette arbejdet. Han mødte kemikere, han mødte fysikere. Han blev optaget som medlem af Videnskabsakademiet i London, mens han var der.

I denne periode tænkte han over, hvordan man skulle forstå selve kreativiteten; hvor det kunne være muligt at tage fra de videnskabelige områder, der fandtes, og fra dem komme til nogle mulige konklusioner om, hvordan opfindelse finder sted. Hvad kan vi lære om selve kreativiteten, selve skabe-evnen? Kan den næres? Findes der er metode til at forbedre kreativitet? Det var sådanne spørgsmål, han spekulerede over som ung mand.

Efter sin tilbagekomst til Tyskland, efter sin tid i Paris, hvor han også – her begyndte for øvrigt nogle af de stridigheder, med de senere angreb fra Newton, der sagde, at Leibniz havde stjålet calculussen fra ham, hvilket han ikke havde. I denne periode, efter han kom hjem til Tyskland, begynder han at arbejde med udvikling. Inden for det område, hvor han befinder sig, i Hannover, arbejder han på, hvordan man kan gøre minerne mere effektive; om hvorvidt det ville være muligt at anvende vindmøller til at pumpe vandet fra minerne, i stedet for kun at bruge vandhjul, så man i tørkeperioder kunne fortsætte arbejdet som normalt.

Han ville arrangere laboratorier, offentligt betalte laboratorier; biblioteker; uddannelse; sundhed. Han mente, at en af de bedste ting, man kunne gøre, ville være at investere i studiet af helbredet. Og i denne henseende sagde han, at menneskeligt liv er helligt. Det bør ikke være genstand for markedspladsen; og at et af regeringens mål ville være at skabe gennembrud inden for alle disse felter.

Jeg vil ikke berette om alt, han gjorde, men, i denne relativt tidlige periode i sit liv udviklede Leibniz også det, han kaldte *vis viva*, om, at der i fysikken findes noget, der undflyer perception, en forståelse af det, vi i dag ville kalde energi, i modsætning til Descartes' arbejde; hans arbejde for religiøs forsoning, så han kunne konvertere fra den lutherske tro til katolicisme – selv om han sagde, at der ikke var noget i vejen med katolicisme – han vidste, at hvis han gik på kompromis med sit princip og skiftede for at få et job, hvordan skulle han så kunne være fortaler for forsoning mellem kirkerne? Han var en sådan principfast person.

Så indimellem sit arbejde med Jordens historie, med at spore folkeslagenes migration tværs over Europa baseret på sprogforskning, er han i denne periode også involveret i, hvad der foregår her på dette kontinent (Amerika,

-red.). Jeg vil gerne læse et citat af John Winthrop, som jeg mener lyder – som jeg mener, I vil synes ligner Leibniz meget. John Winthrop, den reelle grundlægger af Massachusetts Bay-kolonien; manden, der talte om Boston som »en by på en høj, på hvilken hele verdens øjne var fæstede«; han sagde, at der er tvende former for frihed for mennesker. Naturlig frihed, og borgerlig frihed. Han sagde, at førstnævnte var fælles for mennesker og dyr og andre skabninger. Det er en frihed til det onde så vel som til det gode, og den kan ikke tolerere den mindste begrænsning fra den mest retfærdige myndighed. Praksissen og bevarelsen af denne frihed får mennesker til at blive mere onde, og med tiden blive værre end brutale dyr. Det er denne store fjende af sandhed og fred, dette vilde dyr, som alle Guds forordninger er rettet mod, for at den skal bindes og undertrykkes. Det er én form for frihed.

Den anden form for frihed kalder jeg en borger-frihed, eller stats-frihed. Man kunne også kalde den for en moralsk frihed, med henvisning til pagten mellem Gud og menneske om den moralske lov, og pagterne og forfatningerne blandt menneskene indbyrdes. Hvilken form for frihed er dette? Det er en frihed til kun at gøre det gode, retfærdige og ærlige. Denne frihed skal I stå for, siger han, med risiko for ikke alene jeres ejendele, men også jeres liv, om nødvendigt. Friheden til kun at gøre det, der er godt, retfærdigt og ærligt, er ganske bestemt ikke det frihedsbegreb, som de fleste menneskers opfattelse af dette ord går ud på, men det var en klar opfattelse af, at kampen for at gøre det gode var, hvad der absolut var under angreb.

I de amerikanske kolonier, i kampen for at udvikle landet mod vest for at udvikle landet mere omfattende, for at øge levestandarden, for at udvikle producenter, alle disse ting, der blev modarbejdet af folk i England, der have en idé om, at de blot skulle have et imperium, ikke udvikling – der var en stor periode med muligheder i dette, der er knyttet til Leibniz, og som var perioden under Dronning Annes regentperiode. I slutningen af 1600-tallet var der en disput over, hvordan tronfølgen skulle være, og til dels takket være Leibniz' arbejde endte denne tronfølge med at gå til Hannover. Så, grundlæggende set, efter William og Mary og den berømte Strålende Revolution, når de gik bort, og hvis de ingen børn fik, ville Dronning Anne, Marys søster, arve tronen. Og hvis hun døde barnløs, så ville tronen tilfalde kurfyrstinde Sophie i Hannover.

Eftersom Leibniz stod Sophie af Hannover meget nær, ville den oligarkiske fraktion i England under ingen omstændigheder risikere, at dette skete, hvilket gav Dronning Anne et vist mål af frihed til at forfølge den politik, hun ønskede. Og gennem personer, som Leibniz korresponderede med i England, og her i Amerika, skabtes et gennembrud i denne tidlige del af 1700-tallet, der gennembrød Blue Ridge-bjergene og åbnede kontinentets indlandsområde for udvikling og gjorde det muligt at forhindre Frankrig i at skabe en bastion i det indre af landet og forhindre den fulde udvikling af det, der skulle blive til De forenede Stater. Og havde det ikke været for denne form for gennembrud, denne udvidelse ind i det

vestlige område på dette tidspunkt, ville de senere udviklinger – Den amerikanske Revolution – måske ikke have været mulige.

Under den selvsamme periode, i hvilken disse forandringer finder sted i England, så blusser striden om calculusen atter op omkring Leibniz. Der er en fornyet runde af bagvaskelse imod ham, anklager om plagiat-aktivitet fra England, fra Frankrig, fra jesuitterne; det er alt sammen forbundet. Det er en politisk kamp for ham.

Som en afsluttende kontrast i denne meget summariske gennemgang af Leibniz, lad os tage John Locke. Nogle mennesker siger, at John Locke er grundlæggeren af den amerikanske republiks ideer; det er simpelthen ikke sandt. Som medlem af Handelsstyrelsen i England (et regeringsudvalg, der sidenhen blev til Handelsministeriet, -red.) forhindrede John Locke udviklingen i det indre af landet i kolonierne; og hans anskuelse var den, at det menneskelige intellekt simpelt hen var en blank tavle. At der i realiteten ikke var noget specielt ved os; at der ikke var noget [særligt] ved vores intellekt, at erfaringerne skrev på denne tavle, og det var så, hvad vi blev til.

I modstrid med dette kæmpede Leibniz ud fra den opfattelse, at, til trods for, at vi har erfaringer fra verden omkring os, så kan de ikke forklare, hvorfor de blev, som de blev. Leibniz forstod, at der er en resonans mellem vort intellekt og det omgivende univers; en resonans, der er grundlaget for udøvelse af videnskab. Og i kulturen er det grundlaget for kærlighed til vore medmennesker og behovet for udvikling i verden.

Og ligeledes i dag er der behov for nye opdagelser, nye økonomiske udviklinger; Leibniz' arbejde i sin tid, for fred i Europa, for specifikke økonomiske udviklingsprogrammer, for udvikling inden for videnskab, for samarbejde med Kina – som han så som den største mulighed. Han sagde, at de muligheder, der eksisterede gennem et samarbejde med Kina, ville være større end nogen kunne forestille sig; det var Leibniz' synspunkt for 300 år siden. Og det er bestemt sandt i dag. Så den økonomiske praksis, som vi må opfatte det, handler ikke om penge og aktiemarkeder og den slags ting. Grundlaget for økonomi er, hvad er dit syn på mennesket; hvad er dit syn på det menneskelige individ? Hvad er menneskehedens formål? Og hvordan kan vi indrette samfundet til at tage vore intellektuelle evner i brug for at opdage, hvordan naturen virker, og bruge denne viden til at sørge for os selv og fremme dette fremskridt? Set fra dette synspunkt kræver den største opfattelse af økonomi en verdensanskuelse, en videnskabelig anskuelse, som den, Leibniz legemliggjorde, og som Lyndon LaRouche legemliggjør i dag.

Og det er, hvad verden desperat har brug for netop nu.

Forslag til fordybelse: Følg den spændende diskussion: »Leibniz' loving Wisdom, not Russells evil Logic«, ligeledes med Jason Ross, fra LaRouchePAC Videnskabsteams onsdagsudsendelse New Paradigme Show den 27. januar 2016:

<https://www.youtube.com/watch?list=PLM6byG9IYiEQbbSRCbTSaYCvd1cABokFG&v=boJg8yASSfI>